

SZÁZADOS ÚTI MŰVÉSZTELEP MAGYAR ÖRÖKSÉG CÍM Laudáció

1909-ben Kallós Ede és Horváth Géza szobrászművészek kezdeményezésére alakult meg a művésztelep Wossala Sándor építész tervei alapján. Több mint 100 éves múltra tekinthet vissza. Az Epreskert mellett ez az a hely, ahol folyamatosan képzőművészeti alkotómunka folyik immár száz éve, illetve ahol otthonra talált sok kiváló művész családjával együtt. Művészdinasztiák nőttek itt fel és dolgoztak, s dolgoznak ma is szépen egymás mellett a műtermekben és a szabadban.

Csak gondoljunk bele abba, hogy a XX. században hány történelmi sorsfordulót éltek át elődeink; rendszerváltást, két világháborút, küzdelmekkel telt béke éveket... Ezek a nagy történelmi cezúrapontok természetesen nyomot hagytak a művésztelep mindennapjain, mégsem ez volt a fő meghatározó elem. – Hát akkor mi volt? – Az állandóság. A szorgalmas, elmélyült alkotómunka folyamatossága. Voltak, akiknek egész élete ehhez a telephez, művészfaluhoz, kertvárosrészhez kötődik; másoknál csak egy-egy életszakasz. A műteremlakások cserélődtek, a megrendelők is változtak, de valami állandó maradt, a politikai viharoktól függetlenül. – Mi maradt állandó? – AZ ALKOTÓMUNKA SZENTSÉGE.

A művésztelep kezdetektől fogva elsősorban szobrászoknak adott otthont, de voltak, s vannak itt szép számban festők, grafikusok, iparművészek is.

Ha áttanulmányozzuk a XX. századi köztéri szobrászatunk történetét, akkor felfedezhetjük, hogy a legmeghatározóbb, legszínvonalasabb művek alkotói, illetve ezek egy része a Százados úti Művésztelepen dolgozott. Ezért is jött létre annak idején ez a lehetőség köztéri szobrászatunk fellendülése idején.

A megrendelések számának növekedése egy nagy történelmi ténnyel függ össze. Mi ez a tény? – A világháborúk elvesztése és a Trianoni békediktátum. A XX. század második harmadában a művészetnek, s ezen belül a szobrászatnak nagy és felelősségteljes feladatot kellett ellátnia. A megrendelők nemcsak a háborúvesztés és az országcsönkítés fájdalmának kifejezését kérték számon az alkotóktól, hanem azt az őserőt is, ami talpraállásunkat, élni akarásunkat, jövőbe vetett reményünket is érzékelhetővé, tapinthatóvá teszi.

Emlékszobrászatunk gyöngyszemei éppen itt a Százados úti Művésztelepen jöttek létre (az itt látható kivetített képek ebből csak ízelítőt nyújtanak).

A művésztelepen folyó alkotómunka néhány sajátossága.

1. A művésztelep alkotóinak soha nem volt valamilyen stílárius kötöttsége. Itt mindenki a saját maga által kialakított stílusban szabadon alkotott a legjobb tudása szerint. Vezéregyénisége sem volt a művésztelepnek, bár a legjobbak indirekt módon hatottak a többiekre. (Medgyessy Ferenc hatása pl. szépen nyomon követhető.)
2. A művésztelepet mindvégig a közvetlen családi légkör jellemezte. A legnehezebb időkben is inkább a baráti segítségnyújtás, s nem az elzárkózás volt a jellemző. A művésztelep mindig nyitott volt különösen a többi művészeti ág képviselői számára. A művésztelep rendszeres vendégei voltak a kor híres színészei, költői, írói, zenészei, sportolói. Úgyis mint modellek, és úgyis, mint barátok. (Ady Endre és Móricz Zsigmond rendszeresen járt ide. A látogatókról hosszú lista állítható.)
3. A művésztelepen élő művészek régen és ma is komoly szerepet vállaltak a hazai művészeti nevelés kibontakozásában. S mivel az európai és a magyar szobrászat és festészet legtöbb szellemi áramlatának képviselői jelen voltak, s jelen vannak ma is a művésztelepen ezért az ittlétük valójában szellemi műhelyként is funkcionál.

Ez az elismerés a jövőben kibontakozó alkotómunkában is komoly szerepet tölt be. Az itt látható képek nyomán a művésztelep mindennapi életébe nyerünk bepillantást. Történelmi dokumentumokat látunk. A hajdani műtermek atmoszférája válik érzékelhetővé számunkra. A Magyar Örökség cím odaítélése indokolt.

Sipos Endre